

NORGES HØYESTERETT

Den 22. september 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-01773-A, (sak nr. 2011/683), straffesak, anke over dom,

I.

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Geir Evanger)

mot

A

B

(advokat Halvard Helle)

C

(advokat Anders Brosveet)

D

(advokat Arne Gunnar Aas)

II.

A

(advokat Halvard Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Geir Evanger)

III.

C

(advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Geir Evanger)

IV.

D

(advokat Arne Gunnar Aas)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Geir Evanger)

V.

B

(advokat Halvard Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Geir Evanger)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Bårdsen**: Saken gjelder straffutmåling for omfattende vinningskriminalitet, i første rekke i form av innbruddstyverier fra privatboliger og grovt heleri.
- (2) Statsadvokatene i Oslo satte 16. august 2010 de rumenske statsborgerne A, C, D og B under tiltale ved Oslo tingrett for et større antall vinningsforbrytelser begått i perioden fra mai 2009 til februar 2010 – innbruddstyverier, forsøk på innbruddstyverier og grovt heleri. Ved Oslo tingretts dom 23. september 2010 ble de fire i all hovedsak funnet skyldige, og dømt til fengselsstraffer fra to år og ti måneder til fire år, samt ilagt betydelig erstatningsansvar overfor de fornærmede og deres forsikringsselskaper. Etter de domfeltes anker avsa Borgarting lagmannsrett 1. mars 2011 dom som for straffekravenes del har slik domsslutning:

”1. A, født 22. november 1977, frifinnes for forholdene omhandlet i tiltalens post I t) og w) og post II b).

Han dømmes for overtredelse av straffeloven § 258, jf. § 257 (18 tilfeller), § 258, jf. § 257, jf. § 49 (tre tilfeller) og § 317 fjerde ledd, jf. første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 10 – ti – måneder.

Til fradrag i straffen går 393 – trehundreogtittitre – dager for utholdt varetekt.

2. C, født 6. oktober 1971, frifinnes for forholdene omhandlet i tiltalens post I e), t) og aa).

Han dømmes for overtredelse av straffeloven § 258, jf. § 257 (14 tilfeller), straffeloven § 258, jf. § 257, jf. § 49 (to tilfeller) og § 317 fjerde ledd, jf. første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 4 – fire – år.

Til fradrag i straffen går 393 – trehundreogtittitre – dager for utholdt varetekt.

3. D, født 7. februar 1980, frifinnes for forholdene omhandlet i tiltalens post I t), x) og II b).

Han dømmes for overtredelse av straffeloven § 258, jf. § 257 (14 tilfeller) og § 317 fjerde ledd, jf. første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 2 – to – måneder.

Til fradrag i straffen går 393 – trehundreogtittitre – dager for utholdt varetekt.

4. B, født 12. februar 1980, frifinnes for forholdene omhandlet i tiltalens post I t), x) og II b).

Han dømmes for overtredelse av straffeloven § 258, jf. § 257 (17 tilfeller) og § 317 fjerde ledd, jf. første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 3 – tre – år.

Til fradrag i straffen går 393 – trehundreogtittitre – dager for utholdt varetekt.”

- (3) Det fremgår av lagmannsrettens dom at flertallet – en fagdommer og meddommerne – ved straffutmålingen la stor vekt på at domfellelsen gjaldt omfattende og planmessige innbruddstyverier fra bolighus. Et mindretall i lagmannsretten – to fagdommere – mente at det alminnelige staffenivået i slike saker måtte være noe lavere enn det flertallet bygget på.
- (4) Påtalemyndighetens og de domfeltes anker over straffutmålingen er ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 20. mai 2011 henvist til ankebehandling. Aktor har for Høyesterett bedt om at straffene skjerpes, mens forsvarerne har gjort gjeldende at straffene bør nedsettes.
- (5) *Jeg er kommet til* at påtalemyndighetens anke fører frem, slik at straffen settes noe opp for alle de domfelte.
- (6) Saken gjelder fire gjerningsmenn som dømmes for til sammen 28 grove tyverier, noen forsøk på grove tyverier og ett grovt heleri. En del av de grove tyveriene begikk to eller flere av de domfelte sammen, en del utførte de hver for seg.
- (7) Domfellelsen etter straffeloven § 317 første ledd, jf. fjerde ledd for grovt heleri bygger på det samme grunnlaget for alle fire: Oppbevaring av store mengder tyvegods i basen i -----veien -- i Oslo – tyvegods som stammet fra en eller flere av de andre domfeltes grove tyverier. Jeg gjengir her følgende fra lagmannsrettens dom:

”Alle de fire tiltalte har begått ett eller flere grove tyverier med hver av de tre andre tiltalte. Lagmannsretten finner det bevist utover enhver rimelig tvil at alle visste at de tre andre begikk en rekke grove tyverier. C, D og B var åpenbart fullt klar over at det befant seg store mengder tyvegods både i det rommet de selv bodde på – rom C – og i rom D hvor bl.a. A bodde. De må derfor anses å ha bistått hverandre med å sikre utbyttet ved de begåtte tyveriene ved å være med å oppbevare, selge og sende gods ut at landet. Beslagene i -----veien -- omfatter et stort antall gjenstander som samlet utgjorde betydelige verdier. Videre stammet gjenstandene fra en systematisk drevet tyverivirksomhet.”

- (8) Vi står overfor en variant av såkalt ”mobil vinningskriminalitet”, hvor personer med liten tilknytning til Norge har gjennomført et stort antall innbruddstyverier i private hjem en rekke steder i landet, ved det lagmannsretten har omtalt som ”systematisk og iherdig tyverivirksomhet”. Utbyttet – kontanter og lett omsettelige ting, særlig smykker, sølvtoy,

straffen for A – etter at det er tatt hensyn til tidligere domfellelser – i utgangspunktet vil ligge omkring fem års fengsel.

- (14) A tilstod umiddelbart de fleste forhold han nå er dømt for. Han bistod også under etterforskningen, ved å peke ut for politiet boliger hvor han hadde brutt seg inn, og ved å forklare at C – som selv benektet enhver befatning med saken – hadde vært med på fire av innbruddene. Jeg viser til straffeloven § 59 andre ledd, og de generelle merknadene om forståelsen av denne bestemmelsen som gis av førstvoterende i Rt. 2007 side 1677. Det fremgår der at en uforbeholden tilståelse skal tillegges vekt, men at betydningen vil bero på en hel rekke forhold – herunder den øvrige bevissituasjonen og tidspunktet for tilståelsen. Gjennomgående vil det naturligvis være slik at fradraget blir størst der tilståelsen kommer på et tidspunkt hvor politiet ikke har annet bevismateriale av betydning. Jeg viser, som illustrasjon, til Rt. 2005 side 1235, hvor det ble gitt en straffreduksjon utover 30 prosent fordi det utelukkende var domfeltes egne initiativ som medførte at saken – gjentatte seksuelle overgrep overfor to gutter på ti år – ble avdekket.
- (15) Jeg legger til grunn at As tilståelse i noen grad har lettet etterforskning og iringeføring av saken mot ham, og at det ikke var helt uten betydning for politiet å kunne knytte C til innbruddene gjennom As forklaring. Men etter mitt syn må man ved beregningen av fradraget etter straffeloven § 59 andre ledd også se hen til hvilken situasjon A i realiteten befant seg i da han tilstod, og da særlig at politiet hadde funnet store mengder tyvegods lagret i -----veien -- der han – og de andre domfelte – bodde. Det forelå et åpenbart forklaringsbehov, og A ville utvilsomt også være tjent med å bli trodd på at en del av ansvaret kunne plasseres hos andre.
- (16) I Rt. 2010 side 1562 ga Høyesterett et fradrag i straffen på 20 prosent til en kvinne som hadde svelget 49 ampuller med kokain og skjult en større ampulle i underlivet – hun ble avslørt i tollens og tilstod det hele umiddelbart. Jeg reiser spørsmål om det er kriminalpolitisk velgrunnet å gi en så stor straffreduksjon når tilståelsen gis idet gjerningspersonen tas mer eller mindre på fersk gjerning. Etter mitt syn kan det uansett ikke være rom for et høyere tilståelsesfradrag for A enn omkring 20 prosent.
- (17) Tingretten og lagmannsretten ga A en reduksjon på 30 prosent, og viste i denne forbindelse til aktors forslag. Også for Høyesterett har aktor anbefalt en så stor nedsettelse. Det fremgår av det jeg allerede har sagt at jeg mener en slik nedjustering er uforholdsmessig stor. Og jeg finner grunn til å minne om at domstolene på selvstendig grunnlag – ut fra det materiale som legges frem for retten – skal avgjøre hvilket fradrag som alt i alt er riktig i den konkrete saken. Aktors forslag har som sådan ingen selvstendig vekt. Jeg viser til Høyesteretts storkammerdom i Rt. 2009 side 1336, særlig avsnitt 28.
- (18) Straffen for A settes etter dette til fengsel i fire år.
- (19) C er funnet skyldig i 14 grove tyverier, alle innbruddstyverier fra privatboliger, jf. straffeloven § 257, jf. § 258. Han er videre dømt for to forsøk på innbrudd i privatboliger, jf. straffeloven § 257, jf. § 258, jf. § 49. Til dette kommer det grove heleriet, jf. straffeloven § 317 første ledd, jf. fjerde ledd. C har ikke tilstått. Hensett til at han hefter for noen færre innbruddstyverier enn A, og at han etter det opplyste ikke er straffedømt tidligere, settes straffen for hans del til fengsel i fire år og fire måneder.

- (20) D er funnet skyldig i 14 grove tyverier, hvorav 13 innbruddstyverier fra privatboliger, jf. straffeloven § 257, jf. § 258. Til dette kommer det grove heleriet, jf. straffeloven § 317 første ledd, jf. fjerde ledd. Heller ikke D er etter det opplyste straffedømt tidligere. Straffen for hans del ligger i utgangspunktet omkring samme nivå som for C. D tilstod imidlertid de fleste forholdene som han nå er dømt for, under tingrettens behandling, og ytterligere noe under ankebehandlingen for lagmannsretten. Han tilkommer derfor et mer begrenset tilståelsesfradrag, som jeg mener bør ligge i underkant av 10 prosent. Straffen for D settes etter dette til fengsel i fire år.
- (21) B er funnet skyldig i 17 grove tyverier, alle innbruddstyverier fra privatboliger, jf. straffeloven § 257, jf. § 258. Til dette kommer det grove heleriet, jf. straffeloven § 317 første ledd, jf. fjerde ledd. Etter det opplyste er B ikke straffedømt tidligere. Utgangspunktet for hans del ligger da i overkant av fire år og seks måneders fengsel. Men han tilstod de fleste forholdene én måned før hovedforhandlingen i tingretten, og bør således få et noe større fradrag enn D. Straffen settes derfor også for hans del til fengsel i fire år.
- (22) Alle de domfelte skal ha fradrag på 600 dager for utholdt frihetsberøvelse i anledning saken, jf. straffeloven § 60 første ledd.
- (23) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen for A settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
 2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at straffen for C settes til fengsel i 4 – fire – år og 4 – fire – måneder. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
 3. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 3, gjøres den endring at straffen for D settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
 4. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 4, gjøres den endring at straffen for B settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
- (24) Dommer **Noer**: Etter mitt syn må straffen settes noe lavere enn det førstvoterende har kommet til.
- (25) Som førstvoterende tar jeg ved straffutmålingen utgangspunkt i dommen i Rt. 2011 side 765, som gjaldt en lang rekke tyverier av påhengsmotorer, samt hytteinnbrudd og forsøk på tyveri fra naust. Tyveriene var begått av såkalt mobile vinningskriminelle, og Høyesterett anslo utgangspunktet for straffen til fengsel i 4 år og 2 måneder.
- (26) I motsetning til førstvoterende, mener jeg at vår sak er mindre graverende enn denne saken. Tyveriene av påhengsmotorer og øvrige gjenstander var svært profesjonelt utført. Den tiltalte som fikk sin sak prøvd for Høyesterett, hadde tidligere blitt dømt for

tilsvarende tyverier i Sverige, og hadde sammen med de øvrige tiltalte vært tre ganger i Norge og stjålet motorer og annet som ble fraktet ut av landet. Det samlede antall tyverier var betydelig høyere enn i vår sak. Ifølge lagmannsrettens dom, som Høyesterett viser til i avsnitt 10, og hvor den straffbare virksomheten blir utførlig beskrevet, ble det stjålet verdier og påført skader for millionbeløp, alt fra private personer og private fritidsboliger og naust. Det dreide seg dels om store motorer, og flere av båtene ble forlatt ufortøyd og drev ut i sjøen etter tyveriene.

- (27) Jeg er ikke uenig med førstvoterende i at innbruddstyverier i hjem er til stor skade og må straffes strengt, og at straffbar virksomhet fra såkalte mobile vinningskriminelle representerer særlige utfordringer. Men den straffbare virksomheten i vår sak er likevel såpass mye mindre i omfang enn det man sto overfor i ”påhengsmotor-saken” at det etter mitt syn må medføre en lavere straff.
- (28) Jeg peker dessuten på at straffen for mobil vinningskriminalitet allerede har blitt betydelig skjerpet i rettspraksis. Den tidligere nevnte dommen i Rt. 2011 side 765 og Høyesteretts dom av 12. september 2011 er utslag av dette. Til illustrasjon av tidligere straffenivå viser jeg til Rt. 1997 side 1976. Tiltalte i denne saken – som riktig nok hadde fast tilhold i Norge – ble straffet med fengsel i 2 år og 3 måneder for å ha begått 58 innbruddstyverier i småbruk, hytter og bedriftslokaler. Kriminalstatistikken viser at anmeldte vinningsforbrytelser har gått ned i 2010, og det kan ikke nå være grunnlag for ytterligere skjerping av straffene. En sammenligning med straffenivået på andre områder, enten det er legemskrenkelser, andre vinningsforbrytelser, eller grove tyverier begått av personer som er hjemmehørende i Norge, tilsier også en viss forsiktighet ved straffutmålingen.
- (29) På denne bakgrunn er det mitt syn at utgangsstraffen for de forholdene som A er dømt for, bør være fengsel i vel 3 ½ år. Ut fra de konkrete omstendighetene for den enkelte tiltalte, herunder tilståelsesrabatten, bør straffen da settes til 3 år for A, D og B, og 3 år og 4 måneder for C.
- (30) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Bårdsen.
- (31) Kst. dommer **Arnesen:** Likeså.
- (32) Dommer **Skoghøy:** Likeså.

(33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen for A settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at straffen for C settes til fengsel i 4 – fire – år og 4 – fire – måneder. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
3. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 3, gjøres den endring at straffen for D settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.
4. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 4, gjøres den endring at straffen for B settes til fengsel i 4 – fire – år. Varetektsfradraget er 600 – sekshundre – dager.

Riktig utskrift bekrefte: